



## JONAS SEMAŠKA- LIEPA, RIKIS

1907 11 24–1947 01 21



Jono Semaškos ir Elenos Dambrauskaitės vestuvinė nuotrauka. 1936 m. Iš asmeninio A. D. Semaškos archyvo



Lietuvos kariuomenės leitenantas Jonas Semaška. 1937 m. Iš asmeninio A. D. Semaškos archyvo



Lietuvos kariuomenės kapitonas Jonas Semaška su sūnumi Alvydu Domininku. 1939 m. Iš asmeninio A. D. Semaškos archyvo



Jonas Semaška su žmona Elena važiuoja motociklu. Iš asmeninio A. D. Semaškos archyvo

Jonas Semaška, Juozo, gimė 1907 m. lapkričio 24 d. Panevėžio aps. Ramygalos vls. Naujadvario k. 1928 m. baigė Panevėžio gimnaziją. 1928–1930 m. mokėsi Karo mokykloje, kurią baigusiam (XII laida) suteiktas pėstininkų leitenanto laipsnis. J. Semaška buvo paskirtas 1-ojo pėstininkų pulko 7-osios kuopos jaunesniuju karininku. 1933 m. lapkričio 20 d. jam suteiktas leitenanto laipsnis. 1934 m. sausio 1 d. paskirtas 1-osios kuopos, o nuo rugsėjo 1 d. – 8-osios kuopos vyr. karininku. 1935 m. gegužės 16 d. pradėjo eiti šios kuopos vado pareigas. 1936 m. vedė Eleną Dambrauskaitę. 1937 m. lapkričio 23 d. J. Semaškai buvo suteiktas kapitono laipsnis. 1938 m. šeima susilaukė sūnaus Alvydo Domininko. 1939 m. J. Semaška buvo apdovanotas DLK Gedimino 4-ojo laipsnio ordinu.

Pirmosios sovietų okupacijos metu, likviduojant Lietuvos kariuomenę, 1940 m. spalio 3 d. J. Semaška buvo paskirtas Raudonosios armijos 29-ojo šaulių teritorinio korpuso 179-osios šaulių divizijos 234-ojo šaulių pulko kuopos vadu. Pulko komisarui pareikalavus sekti pulko vadą plk. Leoną Rajecką, apie tai jis pranešė pačiam sekamajam. Siekiant išvengti nemalonumų, 1941 m. birželio 15 d. buvo išleistas atostogų ir birželio 22 d., kilus Vokietijos–SSRS karui, buvo Marijampolės aps. Į armiją nebegrįžo.

1941 m. rugsėjo 25 d. buvo suformuotas Lietuvių pagalbinės policijos tarnybos 4-asis batalionas, dislokuotas Kaune. Šančiuose bataliono kariai, vadovaujami kpt. Viktoro Klimavičiaus, saugojo įvairius objektus ir vykdė karių karinį pasirėngimą. Kpt. J. Semaška tarnybą šiame batalione pradėjo 1941 m. rugpjūčio mėn. 1942 m. vasario 15 d. 4-ąjį batalioną pervadinus 7-uoju, kpt. J. Semaška ėjo šio bataliono kuopos vado pareigas.

1942 m. gegužės mėn. batalionas buvo išsiųstas į Vinicos sritį Ukrainoje. Čia jo kariai saugojo geležinkelį ir į pietus tiesiamą kelią. Tais pačiais metais spalio 25 d. kpt. J. Semaška buvo paskirtas bataliono vadu ir kartu su savo kariais buvo perverstas į frontą prie Stalingrado. Čia, tarnaudamas feldmaršalo Pauliaus armijoje, pateko į apsuptį. Gavęs štabo viršininko gen. ltn. Šmidto sutikimą, kpt. J. Semaškos vadovaujami kariai prasiveržė pro tris apsupties linijas ir grįžo į Lietuvą, apsistojo Alytuje.

1943 m. kpt. J. Semaška buvo paskirtas 13-ojo bataliono vadu ir kartu su kariais išsiųstas į Rytų frontą, kur prie Ilmenio ežero (Pskovo sr. Velikije Luky) kovėsi su Raudonosios armijos kariais. Buvo du kartus sužeistas. Tais pačiais metais J. Semaška apdovanotas Karo nuopelnų 2-ojo laipsnio Kryžiumi su kalavijais. 1944 m. liepos 1 d. jam suteiktas majoro laipsnis. Su vokiečių kariuomene traukėsi iki Latvijos, kur kovėsi Kuršo grupuotėje. 1944 m. jis buvo apdovanotas 2-ojo laipsnio Geležiniais kryžiais, jam įteiktas Sužeistųjų medalis. 1945 m. J. Semaška apdovanotas 1-ojo laipsnio Riterio kryžiumi.

1945 m. gegužės 8 d., kapitulius Vokietijai, J. Semaška nutarė sovietams nepasiduoti. Kartu su kpt. Stepu Januškevičiumi ir dviem kariais slapstydami grįžo į Lietuvą.

Žemaitijoje J. Semaška užmezgė ryšius LLA Žemaičių legiono (ŽL) vadu Šarūnu Jazdausku-Kaziu Nurmiu, dalyvavo formuojant legiono štabą.

1945 m. rugpjūčio 1 d. mjr. J. Semaška-Liepa paskirtas ŽL Šatrijos rinktinės, veikusios Telšių aps. pietinėje dalyje ir gretimų apskričių pakraščiuose, vadu. Kad galėtų laisvai judėti ir lankyti partizanų būrius, įsigijo fiktyvius dokumentus Jono Grinkaus vardu. Tų pačių metų spalio 5 d. pradėjo vadovauti Žemaičių legionui. Vadovaujant J. Semaškai, buvo suformuotas legiono štabas, įsteigtas civilinis organas Tautos gelbėjimo sąjunga, rinktinės suskirstytos į batalionus, kuopas, būrius ir skyrius. Išleista Žemaičių legiono štabo instrukcija. Nurodyta tiksliai rinkti duomenis (vardas, pavardė, kur, kada, kokiomis aplinkybėmis žuvo ir pan.) apie žuvusius, suimtus ir dingusius LLA kovotojus, išsiaiškinti palaidojimo vietą.

Po 1946 m. vasario 20 d. įsakymu Nr. 3 (10) Žemaičių legiono vadas J. Semaška pasirašė slapyvardžiu Rikis. Tų pačių metų kovo mėn. jis išvyko į Vilnių ir susitiko su Lietuvos tautinės tarybos (LTT), siekiančios suvienyti visas Lietuvos ginkluotąsias pajėgas (LGP), pirmininku Jonu Noreika-Generolu Vėtra. Visos LGP buvo suskirstytos į karines Vilniaus, Kauno, Šiaulių ir Panevėžio apygardas, o kovo 15 d. J. Semaška, šalia savo tiesioginių pareigų, gavo Šiaulių karinės apygardos, veikusios Šiaulių, Joniškio, Mažeikių, Telšių, Kretingos, Klaipėdos, Šilutės, Pagėgių, Tauragės ir Raseinių apskrityse, vado pareigas. Iki kovo pabaigos Žemaičių legiono štabas, padedant LTT, parengė detalų visos Lietuvos sukilimo planą, kuris, tikėtina, būtų pradėtas vykdyti Vakarų šalių ir SSRS karinio konflikto atveju.

J. Semaška buvo suimtas 1946 m. balandžio 14 d. Telšiuose. Kalintas MVD Telšių aps. skyriaus išankstinio sulaikymo kameroje (KPZ). Po penkių dienų, balandžio 19 d., su sustiprinta apsauga perkeltas į NKVD kalėjimą Nr. 11 Telšiuose. 1946 m. balandžio 30 d. pervežtas į NKGB Vilniaus vidaus kalėjimą. Tų pačių metų spalio 13 d. Telšiuose atvirame LSSR NKVD kariuomenės Vilniaus įgulos Karo tribunolo posėdyje J. Semaška buvo nuteistas mirties bausme. Nuosprendis jam įvykdytas 1947 m. sausio 21 d. Vilniuje. Palaikai užkasti Vilniuje Tuskulėnų dvaro teritorijoje.

1948 m. gegužės 22 d. į Krasnojarsko kr. Nižnij Ingašo r. buvo ištremta J. Semaškos žmona Elena ir sūnus Alvydas Domininkas (abu į Lietuvą grįžo 1957 m.).

1997 m. lapkričio 20 d. J. Semaškos palaikai buvo rasti, identifikuoti ir 2001 m. rugsėjo 29 d. palaidoti Petrašiūnų kapinėse Kaune.

1997 m. gruodžio 22 d. J. Semaškai pripažintas kario savanorio statusas, Lietuvos Respublikos Prezidento 1998 m. gegužės 19 d. dekretu jam suteiktas pulkininko laipsnis, o 1998 m. lapkričio 18 d. dekretu jis apdovanotas Vyčio Kryžiaus 2-ojo laipsnio ordinu (dabar – Vyčio Kryžiaus ordino Komandoro didysis kryžius).